

**Anexa nr. II la Ordinul Ministrului Educației nr. 3702/21.04.2021
MINISTERUL EDUCAȚIEI**

**Programa școlară
pentru disciplina**

***RELIGIE*
*CULTUL ORTODOX***

**Învățământ special
Clasele a V-a - a VIII-a
Dizabilități intelectuale ușoare și moderate**

București, 2021

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Religie – cultul ortodox* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele V-VIII, învățământul special gimnazial, privind copiii cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate. Disciplina este prevăzută în aria curriculară *Om și societate*, în **Planul-cadru de învățământ pentru învățământul special gimnazial, dizabilități intelectuale ușoare și moderate**, aprobat prin OMEN nr. 3622/27.04.2018, având un buget de timp de 1 oră/săptămână/clasă.

Programa disciplinei *Religie* este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare și integrare al elevului cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate din ciclul gimnazial, învățământ special. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate.

Programa școlară pentru învățământul special cuprinde conținuturi religioase selectate după criteriile psihopedagogice specifice integrării copiilor cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate, urmărind formarea unei conduite adecvate și sprijin în diminuarea dezavantajului social, pornind de la principiul egalității șanselor.

Ca disciplină de învățământ, religia are rolul unui liant între disciplinele studiate de copiii cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate. Învățând religia, elevii vor înțelege mai bine rostul omului în lume și își vor explica toate fenomenele ce se întâmplă în jurul lor. Religia îl formează pe om pentru sine și pentru societate. Ea trebuie să fie studiată la diferite niveluri, deoarece dezvoltarea intelectuală a copilului cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate influențează modul de gândire și formarea religioasă a viitorului om matur.

Structura programei școlare de religie include, pe lângă nota de prezentare, următoarele elemente:

- Competențe generale
- Competențe specifice și activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale în contexte diverse.

Competențele generale vizează achizițiile elevului cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate dobândite la ora de *Religie* pe parcursul întregului învățământ gimnazial. Acestea contribuie în mod direct la realizarea profilului de formare al elevului din ciclul gimnazial, reflectă în mod adecvat specificul domeniului educației religioase și reprezintă o etapă formativă superioară în raport cu competențele dezvoltate pe parcursul învățământului primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale și se formează pe durata unui an școlar. Acestea sunt adaptate la nivelul de dezvoltare al elevilor cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate, au rol în orientarea evaluării performanței acestora și oferă cadrul pentru proiectarea demersului didactic. Pentru dezvoltarea competențelor specifice, în programă sunt propuse **exemple de activități de învățare** variate, cu rol de orientare a strategiilor didactice ce urmează a fi dezvoltate de profesori. Acestea valorifică contexte de învățare formală, nonformală și informală, vizează activitatea elevilor cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate (nu a profesorului) și au rol de a stimula participarea activă a acestora la propria

învățare. Profesorul are libertatea să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare.

Conținuturile învățării constituie decupaje didactice relevante, necesare elevilor cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate pentru dobândirea competențelor specifice. La nivelul fiecărei clase, programele prezintă o ofertă curriculară care include aspecte de învățatură creștină, elemente de morală religioasă aplicată și aspecte de viață comunitară. Având ca scop familiarizarea copiilor cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate cu domeniul religios, aceste aspecte orientează formularea competențelor specifice, precum și construirea situațiilor de învățare într-un mod flexibil și creativ, în raport cu particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate. Astfel, conținuturile învățării se subordonează atât domeniilor, cât și temelor majore.

Sugestiile metodologice oferă clarificări pentru elementele de noutate ale programei și includ exemple de strategii didactice, repere pentru proiectarea demersului didactic, precum și elemente de evaluare continuă. De asemenea, sugestiile metodologice fac trimitere la o diversitate de contexte de învățare și la modalități de personalizare a demersului didactic (prin referiri la interese speciale de cunoaștere, specificul diferitelor comunități, adaptarea la nevoi speciale de învățare) în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate, după principiul egalității șanselor.

Pentru a asigura un cadru coerent în predarea *Religiei*, programa școlară pentru copiii cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate propune un set de elemente comune pentru toate cultele din România care au drept de predare a propriei religii în sistemul de învățământ special: lista competențelor generale, o parte dintre competențele specifice și o serie de exemple de activități de învățare și partea generală a sugestiilor metodologice. Listele de competențe specifice și de conținuturi sunt elaborate de către fiecare cult, permițând orientarea către teme relevante pentru fiecare dintre acestea.

Competențe generale

- 1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței**
- 2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase**
- 3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase**

CLASA a V-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1.Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței**

Clasa a V-a
<p>1.1. Explicarea rolului personalităților din Vechiul Testament în devenirea umanității/istoria mântuirii</p> <ul style="list-style-type: none"> - lecturarea unor texte biblice referitoare la credința în Dumnezeu, manifestată de persoane din Vechiul Testament; - exerciții de recunoaștere a unor persoane sau motive ale Vechiului Testament, în diferite picturi, sculpturi, opere literar-poetice, filme; - participarea la jocuri de rol/dramatizare pe tema unor evenimente din Vechiul Testament (de exemplu, vinderea lui Iosif de către frații săi).
<p>1.2. Descrierea unor aspecte caracteristice religiei proprii, utilizând concepte specifice</p> <ul style="list-style-type: none"> - participarea la discuții pe diferite teme: credința în Dumnezeu, crearea lumii și a omului, libertatea omului, Decalogul, proroci și prorocii; - vizionarea unor documentare științifice, cu argumentări biblice, pe tema apariției universului și a omului; - lecturarea unor texte biblice reprezentative referitoare la modalitățile prin care Dumnezeu S-a descoperit omului în Vechiul Testament; - realizarea unor desene, colaje pe temele studiate (de exemplu, „Zilele creației”, „Ecologie – păstrarea și îngrijirea lumii pe care Dumnezeu a creat-o pentru om”).
<p>1.3. Identificarea mesajului moral-religios din texte sau suporturi expresive date (biblice, religioase, literare, plastice, istorice)</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de definire a unor termeni abordați în cadrul diferitelor teme (de exemplu, religie, altar, templu, proroc), utilizând dicționare sau alte surse de informare; - exerciții de corelare a informațiilor religioase cu cele dobândite la alte discipline de studiu (de exemplu, istorie, biologie, geografie) referitoare la evenimentele și persoanele biblice studiate; <p>realizarea unor compuneri care să ilustreze un anumit mesaj moral-religios dat.</p>

2.Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

Clasa a V-a
<p>2.1. Exprimarea unor aprecieri personale privind semnificația morală a comportamentului persoanelor din textele studiate</p> <ul style="list-style-type: none"> - povestirea unor fapte săvârșite de persoane biblice, cu relevanță pentru valori precum: iubirea față de Dumnezeu și față de semenii, atașamentul, iertarea, prietenia, respectul, ajutorul; - caracterizarea unor persoane biblice, valorificând tehnici de elaborare studiate la limba și literatura română sau la alte discipline.
<p>2.2. Selectarea unor reguli de comportament moral-religios din diferite contexte de viață, din perspectiva unor criterii date</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de identificare a unor reguli de comportament în viața cotidiană, pornind de la poruncile din Decalog; - prezentarea și discutarea unor studii de caz referitoare la comportamente din viața cotidiană manifestate în acord/dezacord cu poruncile din Decalog;

- stabilirea de comparații între poruncile din Decalog și alte reguli de comportament din diferite contexte de viață cotidiană (familie, grup de prieteni, școală, societate, biserică).

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

Clasa a V-a

3.1. Evidențierea unor elemente definitorii ale propriei identități religioase

- prezentarea unor aspecte legate de propria identitate religioasă, utilizând modalități variate (de exemplu, descrierea unor elemente specifice, elaborarea unei compuneri, prezentarea unor fotografii);
- identificarea unor elemente de diversitate în modul de manifestare a credinței, pornind de la realități din viața familiei, a clasei, a școlii, a comunității;
- participarea la întâlniri cu membri ai comunității (de exemplu, părinți, personal de cult) invitați în cadrul unor activități din clasă pentru a prezenta aspecte specifice diferitelor religii din comunitate;
- vizitarea/observarea pe baza unor imagini a elementelor de diversitate religioasă de la nivelul comunității (de exemplu, lăcașuri de cult, obiecte de cult specifice).

3.2. Identificarea unor responsabilități față de sine și față de comunitate, după repere date, prin raportare la valorile moral-religioase

- analizarea unor icoane și imagini reprezentative pentru identificarea modalităților de implicare în viața comunității;
- învățarea unor rugăciuni pentru semeni și rostirea acestora în diferite contexte
- realizarea de proiecte de grup pe tema modului în care copiii se pot implica în viața comunității (de exemplu, vizitarea bătrânilor singuri din comunitate, activități de ajutorare a persoanelor sărace).

3.3. Prezentarea modalităților de celebrare a diferitelor sărbători și tradiții religioase, în viața personală și în comunitățile de apartenență

- realizarea de scurte compuneri referitoare la principalele sărbători și evenimente legate de viața familiei, valorificând experiențele personale;
- participarea la sărbători religioase sau laice ale comunității, în diferite moduri (de exemplu, realizarea de serbări, interpretarea de colinde sau cântece tradiționale);
- elaborarea unor proiecte individuale, în perechi sau în echipă, pe teme precum: „Crăciunul în familia mea”, „Cum ne pregătim pentru Învierea Domnului”, utilizând tehnici diferite (de exemplu, texte, fotografii, colaje).

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a V-a
<p>Dumnezeu se face cunoscut omului</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Crearea lumii (Dumnezeu – Izvorul existenței și Părintele omenirii; crearea îngerilor și lucrarea lor; crearea lumii văzute; unicitatea și specificitatea ființei umane; primele relatări biblice despre Dumnezeu) • Prima familie: Adam și Eva (crearea omului – bărbat și femeie; darul vieții; promisiunea venirii Mântuitorului; responsabilitatea omului față de creație; cunoașterea lui Dumnezeu din diversitatea și unitatea creației) • Prietenia lui Dumnezeu cu Noe și Avraam (credeința în Dumnezeu cel adevărat; legământul lui Dumnezeu cu Noe și Avraam; începuturile poporului ales) • Iosif și frații săi – model de iertare (Iacov și cei 12 fii; strămutarea în Egipt a poporului ales; puterea iertării) • Moise, omul care a vorbit cu Dumnezeu (eliberarea din robia egipteană; drumul spre Țara Făgăduinței; primirea Decalogului) • De la regele David la Împăratul Hristos (regele David, strămoșul Mântuitorului; pregătirea omenirii pentru venirea Mântuitorului)
<p>Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Decalogul: importanța lui în viața omului (Decalogul ca dar al iubirii lui Dumnezeu; actualitatea Decalogului) • Răspunsul omului la chemarea lui Dumnezeu (chemarea lui Dumnezeu în Vechiul Testament; persoane biblice care au răspuns la chemarea lui Dumnezeu: Samuel/Ieremia) • Mărturisirea credinței în Vechiul Testament (modalități de mărturisire a credinței în Vechiul Testament; exemple: Ilie/Daniel) • Calitățile omului și slujirea lui Dumnezeu (rolul calităților personale în viața omului; exemple biblice de valorizare a calităților personale – construirea templului din Ierusalim/psalmii lui David/pildele lui Solomon)
<p>Viața creștinului împreună cu semenii</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Respectul, în lumina credinței (respectul față de sine, față de părinți, față de colegii de clasă, față de semeni; exemple biblice: David și Ionatan/Ruth și Noemi/Daniel și prietenii lui) • Slujirea propriului popor (modalități de manifestare a iubirii față de propriul popor; exemple biblice: Moise/Daniel) • Ajutorul oferit semenilor (ajutorul ca formă de exprimare a credinței și a iubirii lui Dumnezeu; ajutorul oferit părinților și colegilor; persoane care au nevoie de ajutor; modalități de ajutorare; exemple biblice de ajutorare: Iosif/Elisei) • Dialogul despre credința în Dumnezeu (importanța dialogului despre Dumnezeu; contexte de dialog despre credință; exemple de persoane biblice care au vorbit semenilor despre Dumnezeu: Iona/slujnica lui Neeman Sirianul)

Viața comunității și sărbătorile creștine	<ul style="list-style-type: none"> • Sărbătoarea – timp sfințitor și de bucurie (pregătirea pentru sărbătoare; sărbători în familie: ziua de naștere; onomastica – semnificația religioasă; sfântul ocrotitor al familiei/ziua familiei creștine; cum participă copiii la sărbători) • Relația dintre sărbătorile religioase și alte sărbători (Sărbătoarea Sfântului Apostol Andrei și Ziua Națională a României; Nașterea Domnului și Anul Nou; Florii, Paști și Rusalii; sărbători civile legale: Ziua femeii, Ziua copilului; sărbători populare; confluente și specificități)
--	--

Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe. Aspectele detaliate în paranteză oferă o perspectivă de abordare a fiecărui element de conținut, iar profesorul va alege cel puțin un exemplu dintre variantele marcate cu „/”.

CLASA a VI-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

Clasa a VI-a
<p>1.1. Prezentarea cronologică a principalelor evenimente din viața și activitatea Mântuitorului Iisus Hristos, pe baza textelor biblice</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de identificare pe hartă a locurilor sfinte precizate în temele studiate (de exemplu, Țara Sfântă, Nazaret, Betleem, Ierusalim, râul Iordan); - participarea la activități tip joc didactic, în perechi sau în grup, care vizează selectarea/prezentarea de informații despre persoane sau evenimente biblice (de exemplu, rebus, „Plan de călătorie” – marcarea unei rute pe hartă, „Cine? Ce? Unde? Când?”, „Recunoaște personajul”, „Jurnal de călătorie în Țara Sfântă”); - prezentarea textelor unor cântări din Sfânta Liturghie, în paralel cu prezentarea momentelor importante din viața Mântuitorului.
<p>1.2. Integrarea unor concepte specifice în prezentarea de evenimente religioase, istorice și culturale</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de utilizare a termenilor specifici (de exemplu, pildă, templu, învățătură, rugăciune, post, milostenie, iubire, credință, fapte bune, minune) în diferite contexte de comunicare și cu diferite sensuri (de exemplu, completarea de text lacunar, alcătuire de enunțuri); - redactarea de texte (de exemplu, elaborarea de scurte povestiri; continuarea unei povestiri cu titlu dat sau cu titlu la alegere, pe baza unui plan de idei; redactare de mesaje, scrisori, rugăciuni simple) în care să fie descrise sentimente și trăiri personale, în legătură cu teme studiate (de exemplu, ajutor, recunoștință, puterea rugăciunii); - analizarea semnificației cererilor din rugăciunea „Tatăl nostru”.
<p>1.3. Selectarea de informații adecvate din surse și cu mijloace variate, pe teme cu relevanță moral-religioasă</p> <ul style="list-style-type: none"> - stabilirea de asocieri/corespondențe între proverbe/zicători și expresii biblice; - observarea unor icoane/fresce/creații plastice care prezintă evenimente din viața Maicii Domnului și a Domnului Iisus Hristos, cu scopul identificării unor elemente de specificitate în reprezentarea plastică (de exemplu, chipuri, lumină, umbre, culori, simboluri); - realizarea în echipe a unor miniproiecte pe teme variate (de exemplu, „Pelerin în Țara Sfântă”).

2 Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

Clasa a VI-a
<p>2.1. Prezentarea unor modele spirituale, pe baza textelor biblice, religioase, literare studiate</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizarea de caracterizări ale unor persoane biblice sau din texte literare, din perspectiva unor virtuți/valori reprezentative (de exemplu, Sfântul Ioan Botezătorul – curajul; Dreptul Simeon – speranța; Dreptul Iosif – bunătatea; Craii de la răsărit – dărnicia; Apostolii – credința); - exerciții de argumentare a unei opinii personale referitoare la teme de morală religioasă abordate în activitatea din clasă, utilizând metode și tehnici diverse (de exemplu, alegere duală/multiplă; tehnici interactive – „Blazonul personal”,

<p>„Cubul”, joc didactic „Cred.../Pentru că.../În consecință...”);</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea unor miniproiecte pe tema vieții și activității unor personalități la nivelul comunitar/național, care s-au remarcat ca modele de credință și patriotism, utilizând tehnici variate (de exemplu, „Știu/Vreau să știu/Am învățat”, „Diamant”, „Mozaic”).
<p>2.2. Relaționarea pozitivă cu colegii, în activități, sarcini de învățare, situații-problemă, utilizând reguli de comportament moral-religios</p> <ul style="list-style-type: none"> - participarea la discuții de grup despre modalitățile în care se poate aplica porunca iubirii în relația cu colegii sau alți copii aflați în situații speciale (de exemplu, copii cu dizabilități, copii care au părinții în străinătate, copii fără părinți, copii aflați în situația de abandon școlar); - implicarea în rezolvarea unor situații problemă care apar în clasă sau în școală, cu respectarea regulilor de comportament religios-moral, însoțită de reflecția asupra acestora (de exemplu, „Ce ai face dacă...”, „Ce s-ar întâmpla dacă...”); - realizarea unor activități cu rol de reflecție asupra modului de implicare personală în practicarea valorilor moral-religioase (de exemplu, elaborarea de felicitări sau scrisori pe tema „Recunoștința față de părinții mei”; realizarea de texte scurte pe tema „Primul meu pas spiritual”; crearea de mesaje pe tema „Schimbare prin iertare”).

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

Clasa a VI-a
<p>3.1. Analizarea unor moduri de manifestare a diversității religioase în viața personală, a grupurilor de apartenență, a comunității</p> <ul style="list-style-type: none"> - lecturarea unor texte biblice referitoare la iubirea Domnului Iisus Hristos față de toți oamenii, indiferent de religie sau de naționalitate (de exemplu, vindecarea slugii sutașului din Capernaum); - realizarea de colaje, postere, pliante, mesaje-cheie cu rol de exemplificare a unor valori moral-religioase.
<p>3.2. Asumarea unor responsabilități față de sine și față de ceilalți, prin raportarea la valorile moral-religioase</p> <ul style="list-style-type: none"> - povestirea unor întâmplări din viața proprie sau a semenilor, în care s-au aplicat învățăturile dobândite la ora de Religie (de exemplu, credința, iertarea, rugăciunea, recunoștința, milostenia, păstrarea sănătății); - realizarea unor interviuri cu proprii părinți pe tema rolului familiei în creșterea și dezvoltarea copiilor; - analizarea de fotografii din arhiva personală sau de pe rețeaua Internet (de exemplu, site-ul parohiei/episcopiei/patriarhiei), care prezintă aspecte religioase din viața personală sau a comunității; - realizarea unor activități cu caracter social-filantropic pentru membrii comunității.
<p>3.3. Analizarea rolului diferitelor sărbători și tradiții religioase în viața personală și a comunității, cu identificarea de elemente de specificitate pentru diferite comunități</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de utilizare a calendarului creștin-ortodox pentru identificarea diferitelor sărbători religioase; - organizarea de miniproiecte pe teme referitoare la modul de celebrare a diferitelor sărbători religioase, folosind metode și tehnici diverse (de exemplu, „Agenția de turism”, „Amintiri de la sărbătoarea...”, „Târgul de Crăciun”, „Buletinul de știri”);

- organizarea unor discuții referitoare la semnificația și rolul procesiunilor și pelerinajelor creștine, care să valorifice experiențele personale;
- redactarea unui mesaj scris (de exemplu, scrisoare, e-mail) către un prieten real sau imaginar, care să prezinte aspecte privind modul de celebrare a unei sărbători religioase în familie sau comunitate.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a VI-a
<p>Dumnezeu se face cunoscut omului</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Țara Sfântă în vremea Mântuitorului Hristos (aspecte geografice și istorice; aspecte generale privind viața religioasă, socială și familială a evreilor) • Nașterea și copilăria lui Iisus Hristos (Bunavestire; Nașterea și copilăria lui Iisus Hristos; Sfânta Fecioară Maria – Născătoarea de Dumnezeu) • Botezul Domnului (viața și predica Sfântului Ioan Botezătorul; Botezul Domnului) • Iisus Hristos, Învățătorul lumii (alegerea Apostolilor; învățarea directă, prin pilde și prin minuni; marea poruncă a iubirii; iubirea față de toți semenii) • Iisus Hristos, Mântuitorul lumii (Pătimirile, jertfa pe Cruce, moartea și Învierea Domnului; deschiderea raiului pentru toți oamenii) • Înălțarea Domnului Iisus Hristos (Înălțarea Domnului la cer și trimiterea Duhului Sfânt; misiunea apostolilor și a urmașilor acestora; prezența Mântuitorului Hristos în Sfânta Liturghie)
<p>Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mărturii despre ajutorul primit de la Dumnezeu (ajutorul primit în diferite situații ale vieții; importanța mărturisirii ajutorului primit; exemple biblice – vindecarea celor doi orbi/vindecarea slăbănogului de la Vitezda) • Recunoștința pentru binele primit (exprimarea recunoștinței față de părinți, față de colegi și semeni; exemple biblice – mulțumirea adusă de leprosul vindecat) • Efortul pentru schimbarea vieții (importanța autocunoașterii și nevoia de îndrumare duhovnicească; rolul rugăciunii și al spovedaniei) • Mărturisirea credinței în Iisus Hristos (apostolii, modele de mărturisire a credinței; exemple biblice: potolirea furtunii pe mare/pescuirea minunată/mărturisirea lui Petru și cea a lui Toma, înainte și după Înviere; exprimarea credinței, în viața de zi cu zi)
<p>Viața creștinului împreună cu semenii</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rugăciunea, temei și putere a vieții creștine (rolul rugăciunii; rugăciunea în familie; exemple de rugăciuni pentru sine, pentru membrii familiei și pentru semeni; pilde despre puterea rugăciunii – Pilda vameșului și a fariseului/ Iair/femeia canaaneancă) • Rugăciunea „Tatăl nostru” (semnificație, explicare, contexte de rostire) • Iertarea, semn al bunătății sufletești (rolul împăcării și al iertării în relațiile cu Dumnezeu, cu sine și cu semenii; cuvintele Mântuitorului despre iertare; Pilda celor doi datornici; dragostea, respectul și iertarea în familie) • Milostenia, manifestare a iubirii față de semeni (semnificație, rol, modalități de împlinire; înmulțirea pâinilor și a peștilor, darul oferit de un copil/ transformarea apei în vin la nunta din Cana, prin mijlocirea Maicii Domnului)

Viața comunității și sărbătorile creștine	<ul style="list-style-type: none">• Tradiții de Crăciun; tradiții de Paști (tradiții religioase și populare în România și în străinătate)• Pelerinaje și procesiuni creștine (rolul pelerinajelor și al procesiunilor; locuri importante de pelerinaj; sfinți români și cinstirea lor)
--	---

* **Notă:** Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe. Aspectele detaliate în paranteză oferă o perspectivă de abordare a fiecărui element de conținut, iar profesorul va alege cel puțin un exemplu dintre variantele marcate cu „ / ”.

CLASA a VII-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței**

Clasa a VII-a
<p>1.1. Analizarea manifestării lucrării Duhului Sfânt în viața Bisericii și în devenirea spirituală a omului, pe baza unor texte religioase</p> <ul style="list-style-type: none"> - participarea la discuții pe teme referitoare la: asemănarea omului cu Dumnezeu, Duhul Sfânt – Persoană a Sfintei Treimi, Sfintele Taine; - lecturarea unor texte biblice reprezentative referitoare la viața Bisericii primare: întemeierea Bisericii, primele comunități creștine, propovăduirea învățaturii de către Sfinții Apostoli, martiriul Sfântului Ștefan, minuni făcute de către Sfinții Apostoli; - identificarea de informații pe tema răspândirii creștinismului în lume și în țara noastră, utilizând diferite surse (de exemplu, texte referitoare la vestirea creștinismului în Dobrogea, texte ale creațiilor populare despre prezența Sfântului Apostol Andrei).
<p>1.2. Compararea unor modalități diverse de manifestare a vieții religioase sau a unor aspecte de învățură religioasă</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizarea unor prezentări pe tema lucrării Sfântului Duh în viața Bisericii și a omului, utilizând diferite tipuri de materiale-suport (de exemplu, icoane, ilustrații, hărți, elemente de istorie locală); - realizarea de miniproiecte pe teme legate de elemente de specificitate a bisericii și rolul acestora în viața religioasă a comunității (de exemplu, „Sunt ghid la biserica mea”, „Povestea bisericii”); - analizarea textului „Fericirilor” în relație cu modalitățile concrete de trăire a credinței în viața cotidiană.
<p>1.3. Analizarea unui mesaj moral-religios, comunicat în forme variate</p> <ul style="list-style-type: none"> - stabilirea de corespondențe între icoane și texte biblice referitoare la marile sărbători creștine (de exemplu, Nașterea Domnului, Botezul Domnului, Învierea Domnului, Înălțarea Domnului, Pogorârea Duhului Sfânt); - observarea unor elemente de specificitate în icoane sau alte creații plastice cu teme religioase, prezente în diferite medii (de exemplu, în biserici, muzee, expoziții de artă); - organizarea unor expoziții cu produse realizate de elevi (de exemplu, desene, icoane, colaje) în cadrul orelor de Religie sau în cadrul unor activități extrașcolare.

2 Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

Clasa a VII-a
<p>2.1. Identificarea de repere și modele dezirabile din punct de vedere religios, în plan personal și social</p> <ul style="list-style-type: none"> - participarea la discuții despre rolul modelelor în viață: nevoia de modele, criteriile de alegere a modelelor, modele autentice și false modele, cum poți deveni model pentru alții; - organizarea de dezbateri pe tema rolului pe care îl au modelele în luarea unor decizii personale la adolescență; - exerciții de reflecție asupra propriilor opțiuni în alegerea modelelor (de exemplu, modele preluate de la sfinți, de la părinți sau alți membri ai familiei,

<p>de la profesori, de la colegi, de la persoane din comunitate sau din mass media);</p> <ul style="list-style-type: none"> - participarea la întâlniri cu personalități din diferite domenii de activitate, ce pot avea rol de modele (de viață, de carieră) care valorifică darurile primite de la Dumnezeu.
<p>2.2. Formularea unor opinii personale privind aplicarea normelor moral-religioase în viața personală și a grupurilor de apartenență, în relație cu normele civice</p> <ul style="list-style-type: none"> - participarea la discuții despre importanța, pentru viața personală, a familiei și a comunității, a normelor moral-religioase legate de bine, adevăr, prietenie, sens al vieții, comportament autentic, cu exemplificări biblice (de exemplu, prietenii slăbănogului din Capernaum); - exerciții de elaborare în grup a unor reguli de comportament specifice diferitelor contexte (școlare, familiale, sociale), în acord cu valorile moral-religioase, prezentate în forme variate (de exemplu, fișe, postere, prezentări cu ajutorul noilor tehnologii, dezbateri); - realizarea de corelații între norme moral-religioase și norme civice date sau identificate prin discuții, în relație cu noțiunile de: libertate, dreptate, adevăr, responsabilitate; - elaborarea unor scurte eseuri despre diferite valori moral-religioase (de exemplu, prietenie, iubire, frumos, adevăr, bucurie, ideal de viață).

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

<p>Clasa a VII-a</p>
<p>3.1. Argumentarea importanței respectului pentru diversitate și a comunicării între persoane/ grupuri</p> <ul style="list-style-type: none"> - participarea la discuții privind importanța comunicării și a respectului pentru diversitate, pornind de la situații concrete, filme, povestiri, imagini, pilde biblice; - analizarea unor studii de caz pe tema discriminării copiilor, pe aspecte legate de diferențele în funcție de etnie, religie, stare de sănătate; - implicarea în jocuri de rol pe tema efectelor comunicării sau ale lipsei de comunicare, în diferite contexte, valorificând învățătura Mântuitorului Iisus Hristos despre valoarea persoanei umane.
<p>3.2. Manifestarea reflecției critice față de responsabilități asumate în viața proprie și a comunității, prin raportarea la valori moral-religioase</p> <ul style="list-style-type: none"> - participarea la discuții despre valori moral-religioase: ce sunt, care sunt, ce rol au în viața omului; - exerciții de caracterizare, printr-o valoare centrală, a diferitelor persoane (de exemplu, persoana proprie, colegi, prieteni, personalități din diferite domenii de activitate, sfinți); - organizarea de jocuri de rol cu scopul empatizării cu diferite roluri și al conștientizării importanței asumării de responsabilități (de exemplu, „Părinte pentru o zi”, „Profesor pentru o zi”).
<p>3.3. Argumentarea importanței participării fiecărei persoane la viața spirituală a comunității, ca membru activ al acesteia</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea în echipă a unui plan anual de activități desfășurate în parteneriat școală-familie- parohie, pentru petrecerea timpului liber împreună cu familia, colegii, membri ai comunității religioase; participarea la discuții pe tema importanței sărbătorilor creștine pentru păstrarea spiritului familial și comunitar; - implicarea în acțiuni de voluntariat, desfășurate în cadrul unor colaborări ale școlii cu diferiți parteneri sociali (Biserică, Primărie, Poliție, ONG-uri).

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a VII-a
<p>Dumnezeu se face cunoscut omului</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Viața omului și asemănarea cu Dumnezeu (viața omului pe pământ și viața veșnică; nevoia omului de creștere și împlinire spirituală) • Lucrarea Duhului Sfânt în lume (Duhul Sfânt, Persoană a Sfintei Treimi; puterea sfințitoare și dătătoare de viață a Duhului Sfânt; împărtășirea harului divin oamenilor; rugăciunea „Împărate ceresc”) • Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime (scopul trimiterii Duhului Sfânt în lume; evenimentul Pogorârii Duhului Sfânt peste apostoli – ziua de naștere a Bisericii/ comunitatea celor botezați – Biserica; propovăduirea Sfinților Apostoli; convertirea Sfântului Apostol Pavel; alegerea episcopilor și a preoților pentru conducerea și slujirea comunității creștine) • Sfintele Taine în viața creștinilor (Harul Duhului Sfânt prezent în Biserică; prezentare generală a rolului și a semnificației Sfintelor Taine; roadele primirii Sfintelor Taine) • Darurile Duhului Sfânt (darurile de la Dumnezeu, ca responsabilitate pentru sine și pentru ceilalți; Pilda talanților; exemple de sfinți ca modele de cultivare a darurilor)
<p>Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Credința în primele comunități creștine (definirea creștinismului; modalități de relaționare și trăire a credinței; depășirea dificultăților cu ajutorul Duhului Sfânt) • Comuniunea credincioșilor în Biserică (Pilda viței și a mlădițelor, creștinul – membru al Bisericii; parohia – „familia” din biserică; familia – „biserica de acasă”) • Biserica – lăcaș de închinare și de sfințire a omului (semnificații; elemente de arhitectură și pictură religioasă; locul icoanelor și a obiectelor de cult în biserică; aspecte specifice ale lăcașurilor de cult în diferite religii/confesiuni) • Biserica în istorie (răspândirea creștinismului în lume și pe teritoriul țării noastre, dobândirea libertății religioase în timpul Sfântului Împărat Constantin cel Mare/mărturisirea credinței în istoria Bisericii)
<p>Viața creștinului împreună cu semenii</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Manifestarea bucuriei în viața omului („Fericirile”; momente și contexte de bucurie în viața cotidiană: bucuria pentru valori spirituale și materiale, bucuria întâlnirii cu semenii, bucuria pentru împlinirile proprii și ale semenilor, bucuria iertării) • Frumosul în viața creștinului (frumusețea spirituală a omului; frumusețea comportamentului; frumusețea în artă; frumusețea naturii) • Prietenia și iubirea, valori pentru viață (Minunea vindecării slăbănogului din Capernaum; relația dintre iubire și prietenie; aspecte specifice la vârsta adolescenței)
<p>Viața comunității și sărbătorile creștine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Praznicile împăratești (aspecte biblice; reprezentări iconografice; aspecte specifice de sărbătorire în diferite comunități) • Sărbători închinare Maicii Domnului și sfinților (aspecte biblice și patristice; reprezentări iconografice; aspecte specifice de sărbătorire în diferite comunități)

CLASA a VIII-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

Clasa a VIII-a
<p>1.1. Argumentarea importanței asumării modelului de iubire trinitară pentru împlinirea personală și a comunității</p> <ul style="list-style-type: none"> - participarea la discuții pe teme precum: iubirea, descoperirea lui Dumnezeu, mărturisirea credinței, cuvântul lui Dumnezeu; - lecturarea unor texte care prezintă învățătura despre Sfânta Treime (texte biblice, texte privind viața unor sfinți care au explicat învățătura despre Sfânta Treime – Sfântul Spiridon/Sfântul Patrick); - explicarea „Simbolului credinței”, din perspectiva iubirii Dumnezeului Treimic față de om; - vizionarea unor fragmente din filme tematice (de exemplu, filmul „Andrei Rubliov” de Andrei Tarkovski).
<p>1.2. Formularea de argumente pentru susținerea importanței unor idei, fapte, evenimente cu relevanță moral-religioasă, în plan individual și social</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizarea modului de manifestare a iubirii divine în diferite pilde și minuni ale Mântuitorului; elaborarea unor compuneri pe teme precum: „Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului”, „Lumea, darul lui Dumnezeu pentru om”, „Icoana, chipul omului ajuns la sfințenie”; - participarea la dezbateri pe teme privind fapte și evenimente cu relevanță moral-religioasă la nivelul comunității.
<p>1.3. Compararea modurilor în care un mesaj religios poate fi exprimat prin forme de comunicare diferite</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizarea unor simboluri religioase exprimate în diferite forme de comunicare (de exemplu, muzică religioasă, iconografie, pictură și arhitectură religioasă); - elaborarea de miniproiecte de grup pe teme privind rolul muzicii/al literaturii/al artei în viața omului, cu accent pe valorile moral-religioase transmise prin intermediul acestora, utilizând mijloace variate de informare și de prezentare; - realizarea de prezentări a lecturilor personale din anul școlar curent, cu relevanță pentru valorile moral-religioase (de exemplu, texte de literatură referitoare la mari sărbători sau la viața morală, psalmi, pilde biblice).

2 Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

Clasa a VIII-a
<p>2.1. Evidențierea implicațiilor moral-religioase pe care modelele urmate le pot avea în viața personală și socială</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizarea mesajului moral-religios din pildele Domnului Iisus Hristos, cu relevanță pentru înțelegerea iubirii lui Dumnezeu față de om și față de lume (de exemplu, Pilda semănătorului, Pilda întoarcerii fiului risipitor, Pilda samarineanului milostiv); - identificarea unor modele relevante din perspectivă creștină în cultura națională sau internațională; - exerciții de reflecție pe tema rolului modelelor din viața proprie, organizate în forme variate.

2.2. Asumarea de responsabilități specifice în contexte școlare și extrașcolare de colaborare cu ceilalți, respectând diversitatea grupului, inclusiv cea religioasă

- exerciții de autoevaluare a limbajului, a gesturilor, a comportamentului față de colegi, profesori, părinți în diferite contexte de relaționare;
- organizarea unor activități de primărie între colegi, care să evidențieze implicarea personală în aplicarea/practicarea unor valori moral-religioase (de exemplu, iubire, ajutorare, milostenie, prietenie);
- analizarea unor cazuri de comportamente în acord/dezacord cu porunca iubirii aproapelui, care să evidențieze importanța respectului pentru diversitatea religioasă.

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

Clasa a VIII-a

3.1. Susținerea rolului valorilor spirituale comune ale oamenilor, ca factor de promovare a comunității și ca sursă de rezolvare a problemelor ce apar în viața cotidiană

- realizarea, pe parcursul anului școlar, a unui glosar cu texte biblice referitoare la iubirea dintre semeni și valorile spirituale comune ale oamenilor;
- participarea la întâlniri cu persoane mai în vârstă (părinți, bunici, membri ai comunității), pentru împărtășirea de informații referitoare la valorile vieții lor (de exemplu, care sunt valorile cele mai importante, când și-au internalizat aceste valori, cum le-au influențat viața, ce valori comune au cu copiii/tinerii din actuala generație);
- elaborarea unor pliante/postere/eseuri pe tema implicării copiilor și tinerilor în ameliorarea problemelor specifice lumii contemporane.

3.2. Analizarea calităților personale care susțin etapele propriei deveniri, în relație cu valorile moral-religioase

- elaborarea de liste cu valorile importante ale actualei generații de adolescenți;
- organizarea de discuții cu persoane adulte pe tema rolului muncii și al efortului personal pentru propria devenire;
- exerciții de identificare a unor asemănări și deosebiri în ceea ce privește valorile proprii și cele ale persoanelor din jur (de exemplu, colegi, prieteni, părinți, profesori), legate de aspecte precum libertatea, responsabilitatea, speranța, munca.

3.3. Implicarea în activități și proiecte individuale și de grup, centrate pe nevoi și aspecte de viață spirituală a comunității

- rostirea Crezului, a rugăciunii „Tatăl nostru” și interpretarea unor cântări liturgice în vederea participării active la cultul divin public;
- identificarea unor acțiuni de voluntariat la nivelul comunității, în care se pot implica elevii pe parcursul unui an școlar;
- proiectarea și organizarea de activități variate (de exemplu, serbări de muzică religioasă/colinde, expoziții cu lucrări ale elevilor, excursii, acțiuni de binefacere), împreună cu copii de alte etnii, credințe sau naționalități diferite de la nivelul comunității.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a VIII-a
<p>Dumnezeu se face cunoscut omului</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iubirea, temeiul vieții (Dumnezeu este iubire; crearea, mântuirea și sfințirea lumii din iubire; „Imnul iubirii”) • Descoperirea Sfintei Treimi în istoria biblică (caracterul personal și întreit al lui Dumnezeu; descoperirea lui Dumnezeu în Vechiul Testament și în Noul Testament) • Mărturisirea Sfintei Treimi în „Simbolul de credință” („Crezul”, sinteza învățăturii creștine; învățături despre Persoanele Sfintei Treimi, desprinse din „Crez”; analogii ale unor elemente din creație cu Sfânta Treime) • Sfânta Treime în Sfânta Liturghie și în viața Bisericii (Sfânta Treime în Sfânta Liturghie; rugăciuni și cântări închinare Sfintei Treimi; cinstirea Sfintei Treimi prin semnul crucii; icoana Sfintei Treimi)
<p>Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cuvântul lui Dumnezeu, lumină pentru oameni (inspirația Scripturii; actualitatea mesajului biblic; împlinirea cuvântului lui Dumnezeu; Pilda semănătorului) • Domnul Iisus Hristos, Lumina lumii (învățătura Mântuitorului, lumină a lumii; minunea vindecării orbului din naștere)
<p>Viața creștinului împreună cu semenii</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Libertate și responsabilitate în viață (conștiința – glasul lui Dumnezeu în viața omului; nevoia de argumentare și asumare a propriilor decizii la vârsta adolescenței; contexte și criterii de alegere a valorilor, a principiilor, a prietenilor, a profesiei, a drumului vieții; limitarea libertății prin dependențe; Pilda întoarcerii fiului risipitor) • Optimismul și stăruința în viața omului (optimismul în textele biblice – Dreptul Iov; optimism și provocări în viața tinerilor; adolescența și devenirea spirituală; contexte și scopuri ale stăruinței; perseverență și continuitate în învățare) • Provocări ale lumii contemporane și atitudinea creștinilor (provocări și probleme ale societății actuale; implicarea creștinilor în prevenirea și rezolvarea conflictelor; aspecte specifice în adolescență – relații, comportamente, atitudini; Pilda samarineanului milostiv)
<p>Viața comunității și sărbătorile creștine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rolul muzicii în viața omului (asemănări și deosebiri între muzica laică, muzica religioasă și cântarea liturgică; sfinți melozi; exemple de cântări liturgice specifice marilor sărbători) • Literatura religioasă și viața creștină (specificul textelor religioase; exemple de texte din literatura română și universală pe teme cu semnificație moral-religioasă și în relație cu sărbătorile creștine; exemple biblice și din viețile sfinților) • Arta religioasă și viața creștină (arhitectură, pictură, sculptură religioasă; exemple din cultura românească și universală, din arta clasică și din arta modernă; exemple din viețile sfinților)

***Notă:** Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe. Aspectele detaliate în paranteză oferă o perspectivă de abordare a fiecărui element de conținut, iar profesorul va alege cel puțin un exemplu dintre variantele marcate cu „/”.

Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare, oferind idei și soluții posibile pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare- evaluare, în concordanță cu specificul disciplinei Religie.

Actuala programă școlară de Religie promovează principiile învățării centrate pe elev, prin focalizarea actului educațional pe experiențele, capacitățile și nevoile elevilor cu dizabilități intelectuale cu relevanță pentru domeniul moral-religios. Centrarea pe elev presupune o învățare activă (în care elevul este direct implicat în rezolvarea de sarcini de lucru), contextuală (în care noile achiziții din învățământul gimnazial se construiesc pornind de la baza de cunoștințe din învățământul primar), socială (prin faptul că promovează cooperarea și colaborarea între elevi pentru rezolvarea sarcinilor de învățare și pentru punerea în practică a valorilor moral-religioase) și responsabilă (prin faptul că elevul este susținut pentru implicarea activă și pentru asumarea de responsabilități în învățare și ca membru al comunității).

Strategii didactice

Ora de Religie solicită utilizarea unui cadru metodologic variat, care să îmbine strategii didactice tradiționale și moderne deopotrivă, astfel încât acestea să devină căi pentru dezvoltarea capacității elevilor cu dizabilități intelectuale de comunicare și de reflecție asupra propriei deveniri, pentru crearea unui cadru educațional bazat pe valorile moral-religioase, pentru dezvoltarea de atitudini precum încrederea, atitudinea pozitivă față de sine și față de alții, respectul pentru diferență.

De asemenea, strategiile didactice au rolul de a implica activ pe elevi cu dizabilități intelectuale în propria învățare, de a oferi acestora variate contexte de activitate cu rol de motivare pentru propria dezvoltare, de a evidenția caracterul actual al valorilor moral-religioase.

Strategiile de predare-învățare recomandate în activitățile didactice la disciplina *Religie* vizează cu precădere:

- strategii inductive, bazate pe analiza și valorificarea diferitelor contexte concrete de viață – prin: analiza unor atitudini și comportamente manifeste (exemple din texte biblice, religioase, literare; exemple din viața cotidiană); identificarea unor norme și principii moral-religioase în situații date; analiza unor exemple de respectare sau de încălcare a normelor moral-religioase; analiza rolului modelelor în viața personală și a comunității;
- strategii bazate pe învățarea prin descoperire – pornind de la diferite suporturi concret-senzoriale: seturi de imagini, icoane, ilustrații cu conținut religios-moral, fotografii care reflectă aspecte din viața religioasă proprie și din cea a familiei, imagini ce fac referire la acțiuni și elemente liturgice;
- strategii interactive, bazate pe conversație, discuții în grup, dezbateri, interviuri, tehnici ale gândirii critice – pentru identificarea modalităților de aplicare în viața cotidiană a diferitelor valori religioase; pentru evidențierea trăsăturilor morale ale unor persoane; pentru exersarea formulării de argumente sau contraargumente cu privire la un punct de vedere;
- strategii de învățare problematizată – prin implicarea elevilor în rezolvarea unor situații-problemă ce apar în grupurile de apartenență sau la nivelul comunității, pornind de la relaționarea acestora cu valorile moral-religioase;
- strategii bazate pe lecturarea de texte variate – pentru a facilita dezvoltarea vocabularului cu termeni din domeniul religios și pentru a le susține interesul față de aprofundarea mesajului textului revelat;
- strategii care valorifică jocul de rol și dramatizarea – pentru construirea unor situații de învățare în care elevii sunt puși în variate contexte de interacțiune, de evaluare critică, de reflecție asupra unor situații de viață cotidiană, de dezvoltare a creativității și a abilităților socio-emoționale;

- strategii de învățare bazată pe proiect – care își propun implicarea elevilor în activități de grup, în vederea realizării de investigații pe o temă dată sau la alegere cu relevanță moral-religioasă; proiectele pot fi realizate la nivel de grup de elevi/clasă/școală/comunitate. Temele proiectelor vor fi relaționate cu conținuturile din programa școlară și pot viza: teme specifice disciplinei *Religie*, teme interdisciplinare sau teme legate de sărbători religioase ale comunității.

Aplicarea diferitelor strategii didactice presupune alternarea diferitelor forme de organizare a activității (individuală, în grupuri mici, frontal) și utilizarea unor resurse de învățare variate: texte (biblice, religioase, literare); imagini (icoane, planșe ilustrative); softuri educaționale, CD-uri, DVD-uri; prezentări online, adaptate competențelor și conținuturilor propuse; site-uri cu informații relevante pentru domeniul religiei.

Alegerea strategiilor de învățare presupune efortul profesorului pentru personalizarea demersului didactic, fapt care înseamnă proiectarea activităților de predare-învățare în acord cu nevoi și interese specifice. Ca urmare, în acord cu prevederile *Legii educației naționale nr. 1/2011* cu completările și modificările ulterioare, profesorul decide cum va utiliza procentul de 25% din timpul alocat disciplinei (de exemplu: activități de predare-învățare adaptate la nevoi speciale de învățare, la interese speciale de cunoaștere, la specificul cultural și religios al comunității).

Una dintre strategiile de realizare a competențelor propuse este **proiectul educațional**. Prin prezenta programă școlară se propune realizarea a cel puțin un proiect educațional pe parcursul fiecărui an de studiu, care se recomandă a se derula cu prioritate în cadrul domeniului de conținut „Viața creștinului împreună cu semenii”. În elaborarea și derularea proiectului educațional, elevii, sub coordonarea profesorului, vor parcurge următoarele etape, în activitatea din clasă: a) stabilirea domeniului de interes; b) alegerea temei; c) identificarea și recomandarea resurselor bibliografice, materiale; d) precizarea elementelor de conținut; e) colectarea datelor; f) realizarea produselor; g) prezentarea rezultatelor/evaluarea proiectului; h) diseminarea rezultatelor proiectului.

În cele de mai jos prezentăm detaliate fiecare etapă:

- **stabilirea domeniului de interes**

Domeniul de conținut recomandat pentru abordarea prin proiect educațional este „Viața creștinului împreună cu semenii”. De asemenea, alte teme din programa școlară pot fi abordate prin această metodă. Temele specifice acestui domeniu vor fi utilizate de către cadrul didactic în calitate de oportunități de sprijin al elevilor pentru realizarea proiectelor alese.

Prin proiectele educaționale se va urmări sensibilizarea elevilor față de valori care se corelează cu temele abordate la nivelul fiecărei clase de studiu: la clasa a V-a – respectul, patriotismul, altruismul; întraajutorarea; la clasa a VI-a – rugăciunea/încrederea în puterea credinței, milostenia, bunătatea, iertarea; la clasa a VII-a – bucuria, frumosul, prietenia, iubirea; la clasa a VIII-a – libertatea, responsabilitatea, optimismul, consecvența/statornicia.

- **alegerea temei**

În vederea alegerii temei proiectului, pot fi realizate discuții cu elevii din clasă, invitarea la oră a unor personalități din comunitatea locală, aplicarea unor chestionare elevilor din școală. O metodă care poate fi utilizată în această etapă este brainstormingul, care permite participarea activă și creativă a elevilor unei clase în alegerea temei și care contribuie la exersarea competențelor de lucru în echipă, argumentare și negociere.

- **identificarea și recomandarea resurselor/surselor de informare**

Resursele materiale care vor fi folosite vor fi recomandate atât de profesor, cât și de elevi, dar vor fi utilizate numai cele pentru care există acordul profesorului îndrumător. Astfel, se pot utiliza atât materiale în format fizic, cât și în format electronic, linkuri către anumite pagini web realizate de elev, individual sau în echipe de lucru.

- **precizarea elementelor de conținut**

Elementele de conținut ale Proiectului educațional vor fi: Pagina de prezentare (autorul, școala, titlul, perioada elaborării, parteneri/colaboratori); Introducerea (Argument și prezentarea cadrului conceptual căruia i se subscrie studiul realizat pe baza fișelor de proiect); Dezvoltarea cât mai creativă a elementelor de conținut/fișele de proiect; Concluziile studiilor efectuate; Bibliografie; Anexe (imagini, fotografii, fișe de observație, artefacte adecvate tematicilor).

- **colectarea datelor**

Elevii vor fi încurajați să-și procure informațiile cele mai semnificative pentru tema aleasă, într-o manieră personalizată, din orice secvență a învățării de pe perioada derulării proiectului educațional. În acest fel, vor deprinde că relaționarea cu colegii are o importantă funcție educativă, care poate ajuta la reușita activităților pe care le derulează.

Profesorul are un rol pregnant de facilitator al experiențelor de învățare. Vor fi încurajate activitățile care se vor desfășura în alte spații educaționale din afara unității școlare (biserici, muzee, instituții culturale, centre de creativitate, teatre, case de cultură). Sursele tehnologiei moderne vor fi în egală măsură valorificate, sub coordonarea profesorului de *Religie*.

De asemenea, în activitățile de microcercetare, elevii vor fi încurajați să poarte discuții cu părinții, bunicii, preoți, monahi sau alte persoane resursă.

- **realizarea produselor**

Fișele de proiect sunt produse ale proiectului, dar acestea pot fi completate cu diferite piese originale adecvate tematicii supuse cercetării. Produsele pot fi depuse fie în format fizic, fie în format digital, fie mixt. Fiind o activitate de mare complexitate, proiectului educațional îi vor fi alocate mai multe ore.

- **prezentarea rezultatelor/evaluarea proiectului**

Această etapă se va desfășura permanent, atât sub aspectul autoevaluării, cât și al evaluării propriu-zise. La final, vor fi selectate modalități complementare/alternative de evaluare, motivante pentru elevi: o expoziție; o publicație cu materialele elaborate de elevi; hărți conceptuale; slide-uri; blog; site web; fișier video; planșe; jurnal; prezentare online; galerie virtuală; expoziție.

- **diseminarea rezultatelor proiectului**

Elevii vor fi încurajați să popularizeze portofoliile educaționale atât la nivelul clasei, școlii, cât și în afara acesteia. Vor putea alege diferite modalități de mediatizare, cum ar fi: pagina de Facebook a școlii, site-ul școlii, revista școlii, afișe, pliante, flyere

Contexte și medii de învățare

Nevoia de a motiva elevii pentru învățare și de a-i pregăti pentru a percepe religia ca parte componentă a vieții cotidiene presupune îmbinarea între activități de învățare organizate în contexte formale, nonformale și informale. Prin specificul ei, educația religioasă permite valorificarea didactică a unor contexte variate de învățare:

- sala de clasă – lecții clasice, întâlniri cu personalități relevante pentru domeniul religiei, discuții pe teme religioase cu părinți sau cu alți membri ai comunității;
- bibliotecă – identificarea de cărți relevante pentru domeniul educației religioase, organizarea unor activități de lectură, participarea la întâlniri cu diferite personalități;
- biserică – participarea și observarea anumitor slujbe bisericesti, obiecte de cult; discuții cu preotul pe teme religioase sau pentru a organiza în comun diferite evenimente la nivelul comunității;
- muzee – vizitarea unor expoziții tematice; prezentarea rezultatelor unor proiecte;
- mănăstiri, alte lăcașuri de cult – activități de observare a spațiilor sau obiectelor cu caracter sacru, discuții cu specialiști, dialoguri cu duhovnici;
- mediul virtual, Internet – utilizarea unor platforme educaționale, căutarea de informații și imagini cu caracter religios din spațiul proxim sau din alte arealuri

- geografice și culturale; urmărirea de secvențe muzicale, liturgice corelate cu temele planificate;
- alte spații informale (cinematograf, stradă, parc) – vizionarea unor filme pe teme cu relevanță religioasă, observarea comportamentelor oamenilor și analizarea acestora din perspectiva valorilor moral-religioase;
 - comunitate – organizarea unor acțiuni de voluntariat pentru sprijinirea persoanelor aflate în situații defavorizate; acțiuni comunitare de îngrijire a mediului fizic; organizarea de expoziții, târguri, mini- campanii.

Aspecte privind evaluarea

Alături de metodele tradiționale de evaluare, probele orale, scrise și practice pentru evaluarea competențelor specifice dobândite de elevi cu dizabilități intelectuale, se recomandă a fi utilizate și metode complementare/alternative de evaluare, cum ar fi: observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor, proiectul, portofoliul, autoevaluarea precum și activități practice, realizarea unor activități care să valorifice achizițiile elevilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini moral-religioase, analiza produselor activității elevilor.

De asemenea, exemplele de activități de învățare oferă numeroase sugestii pentru organizarea unor contexte de autoevaluare și reflecție asupra celor învățate, cu rol de valorizare a intereselor și abilităților personale, de interiorizare a valorilor și de identificare a modurilor de aplicare a acestora în viața personală și a comunității.

Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor dobândite de către elevi cu dizabilități intelectuale în contexte nonformale sau informale, ce au relevanță pentru domeniul educației religioase. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui elev în parte.

Ca urmare, în cadrul orei de *Religie*, cele mai importante funcții ale evaluării sunt funcția de reglare a strategiilor de predare-învățare și funcția motivațională a elevului pentru propria devenire.

Bibliografie

1. Albulescu, M., Albulescu, I., (2002), *Studiul disciplinelor socio-umane. Aspecte formative: structura și dezvoltarea competențelor*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca;
2. Braniște, E., (1984), *Liturgica teoretică (Manual pentru seminariile teologice)*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București;
3. Bria, I., (1996), *Ortodoxia în Europa - locul spiritualității române*, Ed. Trinitas, Iași;
4. Bria, I., (1994), *Dicționar de teologie ortodoxă*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București;
5. Bria, I., (1995), *Ortodoxia în Europa*, Ed. Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași;
6. Cabasila, N., (1992), *Tâlcuirea dumnezeieștii liturghii și despre viața în Hristos*, Ed. Arhiepiscopiei Bucureștilor, București;
7. Călugăr, D., (1990), *Hristos în școală*, (I), (II), Ed. Episcopiei Romanului și Hușilor;
8. Cerghit, I., (1997), *Metode de învățământ*, Ed. Didactică și Pedagogică, București;
9. Chifăr, N., (2002), *Istoria creștinismului*, vol. I-II, Ed. Trinitas, Iași;
10. Ciobanu, D., (1999), *Să educăm prin pilde și povestioare*, Ed. Presa Bună, Iași;
11. Ciobanu, O., (2001), *Sunt copil, lisuse*, Ed. Sapienția, Iași;
12. Cucoș, C-tin, (1999), *Educația religioasă – repere teoretice și metodice*, Ed. Polirom, Iași;
13. Cucoș, C-tin, (1998), (coord.), *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Ed. Polirom, Iași;
14. Damaschin, S.I., (1993), *Dogmatica*, Ed. Scripta, București;
15. Danciu, A., (1999), *Metodica predării religiei în școlile primare, gimnaziile și licee*, Ed. Anastasia, București;
16. Diac, D., (1998), *Ecumenismul-factor de stabilitate în lumea de azi*, București;
17. Eusebiu de Cezareea (1991), *Viața lui Constantin cel Mare*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București.
18. Pacurariu, M., (2000), *Istoria Bisericii Ortodoxe Române (I.B.O.R.)*, Ed. Sophia, București;
19. Verza, E., Șchiopu, U., (1995), *Psihologia vârștelor. Ciclurile vieții*, Ed. Didactică și Pedagogică, București;
20. *** (2017), *Programa V – VIII*, aprobată prin OMEN 3393 din 28 februarie 2017;
21. *** (1991), *BIBLIA sau Sfânta Scriptură*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București;

Grupul de lucru

Liana Maria MITRAN, coordonator Ministerul Educației

Aurora LEFTER, coordonator Inspectoratul Școlar Județean Vrancea

Nume, prenume	Instituția de apartenență
Lefter Aurora	Inspectoratul Școlar Județean Vrancea
Eftime-Tufaru Ana-Maria-Laura	C.S.E.I. Măicănești